

EMLÉKBESZÉD TRIANON 102. ÉVFORDULÓJÁN
Csillaghegyi Országzászlónál

2022. június 4.

Ma emlékezünk és kérdezzük. A világot az újra felbolydult sátáni erők harci terepasztalnak tekintik. A mi térségünket is veszély fenyegeti. És mi mégis – éppen a trianoni trauma megélőiként és túlélőiként – immár az Összetartozás Napjaként éljük meg egyre tudatosabban június 4-ét. A Jóisten különös kegyelme, hogy ma pünkösdi lélekkel mondhatjuk, itt, a csillaghegyi országzászlónál is, hogy szeretjük – szeretni akarjuk – egykor-volt közös hazánkat. Sajnos azonban Európa ezt nem érti. Ma is a trianoni utat járja! A diktátumok nem vezetnek megbékéléshez. Ezt mi tapasztalatból tudjuk.

1867 – a magyar gazdaság, kultúra, irodalom és művészet kivirágzásának kezdete. Addig nem ismert mértékű fellendülés vette kezdetét a történelmi Magyarországon. De már akkor is megmozdultak azok az erők – bel- és külföldön egyaránt –, akiknek nem tetszett nemzetünk megerősödése, s minden eszközt igénybe vettek e fejlődési folyamat megakasztására, elorzására.

A magyar politikai élet színterén a dualizmus évtizedeiben nagyon tehetséges szereplők jelentek meg mindkét oldalon. Az ún. jobb-jobbközépen Deák Ferenc, id. Andrássy Gyula, Tisza Kálmán, Tisza István, Szapáry Gyula, Szilágyi Dezső és mások. A Függetlenségi Párt soraiban pedig Apponyi Albert, ifj. Andrássy Gyula, Kossuth Ferenc, Polónyi Géza, Justh Gyula, Ugron Gábor, Mocsáry Lajos, Batthyány Tivadar, ám az ellenzékiek közül is sokan vallották azt a nézetet, hogy 48-as politikát csakis 67-es alapon lehet sikeresen csinálni. Ezek a politikusok – függetlenül a pártállásuktól – mindannyian a nemzet üdvéért harcoltak a parlamentben. Azok is, akik elutasították a 67-es alapot. Mindennek

ellenére a dualista államalakulat nem volt képes kivédeni, elkerülni a Nagy Háborút. Pedig – a közelmúlt egyik legjelentősebb liberális történésze, Fejtő Ferenc szerint is – az Osztrák-Magyar Monarchia kitűnő alap lehetett volna egy közép-európai államfejlődésnek (amiben a magyarok szerepe továbbra is meghatározó, de mindenképp jelentős maradhatott volna). Ez a szerves közép-európai államfejlődés nem valósulhatott meg. Fejtő szerint ennek magyarázata abban keresendő – és most őt idézem –, hogy *„a népek véleményét nem kérték ki. Tudjuk, a Reichsrat [Ausztria parlamentje] számos szerb, horvát és szlovén képviselője szót emelt az ellen, hogy tartományaik Szerbiával egyesüljenek, szívesebben maradtak volna a Monarchiában. Semmi sem bizonyítja, hogy Csehország, Morvaország lakói el akartak szakadni a Monarchiától. Ami a magyarokat illeti, az utolsó pillanatig hangoztatták akarataikat, hogy a Monarchia keretei között kívánnak maradni.”* – írja Fejtő Ferenc. A háborút előkészítő propaganda Ausztriát és Magyarországot a világ előtt úgy tüntette fel, mint a klerikális reakció „mintaállamai”, a nemzetiségek elnyomói, zsarnokok. Ezzel elpusztításukat akarták megindokolni. (*„Zúzzátok szét Ausztria-Magyarországot!”*) Pedig Ausztria 1907-ben bevezette az általános választójogot (Svájcban csak 1991-ben vált általánossá ez a jog) és Magyarországgal együtt Európa legliberálisabb államai közé tartozott.

A világháború kimenetele minden szép tervet szertefoszlattott. Olyannyira, hogy a háborús következményekként kibontakozott forradalmakat sem tudta a dualizmus tehetséges politikusi garnitúrája megakadályozni, és csökkenteni ezek hatását a trianoni döntések meghozatalakor. Rólunk döntöttek – nélkülünk. És ez utóbbi fáj leginkább: Magyarországot szétszabdalták, területének 2/3-át, lakosságának egyharmadát elcsatolták. A háború másik komoly következménye, hogy megakasztotta Magyarország szerves fejlődését, teljes demokratizálódását, ami bekövetkezett volna, ha nincs Trianon. És tudjuk, ez a szomszédainkra is jó hatással lett volna.

Keveset hallunk, keveset beszélünk arról, hogy miért volt a nagy gyűlölet az egykori győztesek részéről Magyarország irányában. A győztesek, kiváltképp Franciaország, s a magyargyűlöletben élenjáró közép-európai államok (a későbbi kisantant) hatására nemcsak rákényszerítették akaratukat a béketárgyalások menetére –, hogy minél nagyobb koncot hasítsanak ki a magyar földből –, hanem egyszerűen elpusztítani akarták Magyarországot, amit ékesen bizonyítanak azok a területi elképzelések, amelyek az akkori cseh, szerb és román tervekben megjelentek: cseh–jugoszláv korridor, Baranya Szerbiához csatolása, a nagyromán tervekről nem is beszélve. Utóbbiak még nehezteltek is szövetségeseikre, mert „túl kevés” területet kaptak.

A lényegét tekintve a szomszédok célja sikeres volt. Hogyan sikerülhetett a tervük? A gondolat – Fejtő szerint is – Franciaországból indult ki. Ma már köztudott, hogy a francia forradalom szélsőségesen monarchia- és egyházellenes politikáját a nemzetközi színpadon is sikerre akarták vinni. Erre jó alkalom, jó eszköz volt a háború. Fejtő szerint ez a háború nem más, mint a „republikánus baloldal háborúja a klerikalizmus ellen”. Aminek ma vagyunk a tanúi, ennek a szellemiségnek a végleges győzelmét hirdető akarat mindaz ellen, ami konzervatív, ami nemzeti, ami tradicionális, ami organikus (család, erkölcs, hit stb.). Ideje hát, hogy a világ nemzetben, közösségekben gondolkodó, a hitet és a családot fontosnak tartó része túllépjen a félelmein, és végre kiálljon a maga igazáért. A mostani háború nemcsak gazdasági, hanem ideológiai háború is. (És sokkal veszélyesebb az emberiségre nézve, mint akár az orosz–ukrán konfliktus.) Az egyik világszemlélet életigenlő – a másik élettágadó!

Kuncz Aladár, az Ellenzék és az Erdélyi Helikon szerkesztőjének legismertebb műve a *Fekete kolostor* (melyet 1920-ban írt, de csak halála után, 1931-ben jelent meg) ötévnyi franciaországi internálását írja le. A Nyugat munkatársa, a francia irodalom és kultúra nagy rajongója azt írja, hogy **az európai műveltség, az**

európai kultúra örökösei gyászosan leszerepeltek humanizmusból. Azóta tudjuk, Európa demokráciából is megbukott, mert a diktátumos magatartás napjainkban immár teljes létjogosultságot követel magának. Lehet, hogy a szabadság zászlóshajója, a demokrata Európa ma már csupáncsak ábránd?

Kuncz Aladár szerint a franciák magatartásán látszott legélesebben (a trianoni tárgyalásokon is), hogy a végletekig elszántak ellenségeikkel, főleg Németországgal és Magyarországgal szemben. Gyűlöletük „minden korlátot áttört” – írja Kuncz Aladár. Az akkori francia elnökről szólván is érdekes megállapításokat tesz: Clemenceau szelleme járta be az 1918–20-as évek Európáját, ahol a nagy szövetségesek szinte minden kérést, követelést teljesítettek, amely román, cseh és szerb részről érkezett hozzájuk. Olyan békét konstruáltak, amely elsősorban a francia gloire-t erősítette, emelte még magasabbra. Így teremtették meg Csehszlovákiát, Jugoszláviát és Nagy-Romániát, melyet „a humanizmus hatalmas tettének hirdettek”.

Bölcs dolog volt-e nemzetek, emberek milliói feletti korlátlan rendelkezést egy olyan emberre (Clemenceau-ra), oly grémiumra (a Négyek Tanácsára) bízni, melynek tagjai befolyásoltattak olyan politikai figurák (Masaryk, Benes, Pasics, Bratianu) által, akik kizárólag saját önző érdekeiket nézték, s nem törődtek azzal, hogy mi történik azon milliókkal, akiket erőszakkal elszakítottak otthonaiktól, azáltal, hogy önkényesen húzták meg az országhatárokat. Tényleg úgy gondolták ezek a „humanisták”, hogy a jog maga az antant (és Franciaország), a bűnt pedig kizárólag Németország és Magyarország képviseli?

Sajnos, a globális hatalmak ma is azt gondolják, hogy joguk van rendelkezni és ítélni más nemzetek felett.

Erich Fromm német szociológus, pszichoanalitikus kérdésfeltevéseire próbálok választ keresni. Ő az egyén és a társadalom viszonyát vizsgálva kérdéseket tett fel a **Félelem a szabadságtól** című művében: *Mit jelent a*

szabadság mint emberi tapasztalat? Vajon a szabadság utáni vágy az emberi természet veleszületett tulajdonsága? Előfordulhat, hogy a szabadság egyesek számára az elérendő célt jelenti, másokból azonban félelmet vált ki? Vagy azok számára jelent elsősorban félelmet, akik már megszerezték a szabadságot, s tartanak attól, hogy mások is ráfanyalodnak erre az „édes ízre”? A történelem ismer olyan tapasztalatokat, amikor akadtak olyan nemzetek, olyan személyiségek, akik nem féltek vágni a szabadságra és azt kifejezésre juttatni. **De továbbra is kérdés: mi jogosítja fel azokat, akik kiépítették a maguk szabadságát, hogy másokat megakadályozzanak ugyanezen a törekvésükben?**

Tisztelt emlékező gyülekezet! Kedves Csillaghegyiek!

Még alá sem írták a békediktátum okmányait, a revíziós mozgalom már elindult útjára. Ennek volt egyik hajtása az Országzászló-mozgalom. Kezdeményezője dr. Urmánczy Nándor örmény származású, erdélyi politikus, a magyar képviselőház tagja. Ahogyan róla emlékeznek – „megalkuvás nélküli magyar volt”. 1925-ben ő fogalmazta meg a mozgalom célját, majd 1928. augusztus 20-án felállították az első EreklYES Országzászlót a Szabadság téren, ahol már állt a négy, ún. irredenta szobor (Észak–Dél–Kelet–Nyugat). Ezt követően ezernél is több helyen állítottak országzászlót. Itt, Csillaghegyen, a Petőfi téren 1941-ben emelték az országzászlót. Ezt az emlékművet a II. világháború után lerombolták. Helyére vörös csillagos emlékmű került. 2012-ben Óbuda akkori önkormányzata – a Csillaghegyi Polgári Kör kezdeményezésére – az emlékhelyet újjáépíttette, Karádi Gábor barátom tervei alapján. (Tr. Szemle) Az avató ünnepség éppen tíz évvel ezelőtt, június 4-én volt a polgári kör szervezésében. Sokan emlékezhetünk erre a valóban szívdobogtató pillanatra. Országzászlónk emlékeztet minket arra, hogy – minden megpróbáltatás ellenére – otthon vagyunk, otthon akarunk lenni ebben a világban.